

Sëmundja e Alzheimerit

FLETË INFORMACIONI NGA QENDRA SUEDEZE E DEMENCËS

Alzheimers sjukdom • faktablad på albanska

Lloji më i zakonshëm i demencës

Sëmundja e Alzheimerit shkaktohet nga dëmtimi i trurit, që e bën më të vështirë të menduarit, planifikimin dhe komunikimin. Alzheimeri, e njohur edhe si sëmundje kognitive, është lloji më i zakonshëm i demencës dhe përbën rreth dy të tretat e të gjitha rasteve.

Rreziku rritet me moshën

Vlerësohet se rreth 100.000 njerëz në Suedi vuajnë nga sëmundja e Alzheimerit. Sëmundja është e rrallë para moshës 65 vjeç, pas së cilës rreziku i zhvillimit të sëmundjes rritet me moshën. Vlerësohet se 20 përqind e personave mbi moshën 80 vjeç janë të prekur nga Alzheimeri.

Çfarë ndodh në tru?

Në sëmundjen e Alzheimerit, një proteinë e quajtur *beta-amiloid* fillon të grumbullohet midis qelizave të trurit. Grumbuj të vegjël proteinash të quajtur formohen *fibrile* brenda qelizave të trurit dhe pengojnë transportimin e lëndëve ushqyese të rëndësishme. Këto ndryshime patologjike përhapen gradualisht dhe shkaktojnë dëme në një pjesë gjithnjë e më të madhe të trurit. Ecuria e sëmundjes shpesh shtrihet përgjatë shumë viteve.

Sëmundja zhvillohet ngadalë

Sëmundja e Alzheimerit mund të jetë e vështirë për t'u zbuluar, sepse simptomat e para shfaqen gradualisht. Shenjat e hershme zakonisht janë harresa dhe çorientimi, madje edhe në mjedise të njohura. Mësimi i gjërave të reja vështirësohet. Gjërat që më parë ishin të thjeshta, bëhen të vështira për t'u planifikuar dhe zbatuar. Ankthi dhe depresioni shpesh lidhen gjithashtu me sëmundjen.

Shenjat e hershme të sëmundjes së Alzheimerit

- mësimi i gjërave të reja është më i vështirë
- harrimi i gjërave që kanë ndodhur kohët e fundit
- probleme me gjetjen e fjalëve

Simptomat bëhen më të forta dhe shtohen

Alzheimeri mund të zgjasë për shumë vite. Gradualisht, gjithnjë e më shumë funksione përkeqësohen, siç janë gjuha, perceptimi i kohës dhe gjykimi. Gjithashtu bëhet më e vështirë të komunikohet. Me kalimin e kohës, ndihma për veshjen, higjienën dhe kujdesin personal bëhet e domosdoshme. Ndhma dhe mbështetja nga shërbimet e kujdesit shëndetësor dhe social në komunitet, bëhen gjithashtu të nevojshme me kalimin e kohës.

Diagnoza e hershme

Është mirë të përcaktohet një diagnozë e hershme. Prandaj, kontaktoni një mjek nëse dyshoni për sëmundjen e Alzheimerit. Sëmundja nuk mund të konfirmohet me një test të thjeshtë. Diagnoza bazohet në një sërë testesh dhe ekzaminimesh të ndryshme, si dhe intervista me të afërmit.

Trajtimi dhe menaxhimi

Marrja e shpjegimit për simptomat e bën më të lehtë planifikimin për jetën më të mirë dhe më kuptimplote të mundshme. Mjetet ndihmëse për përdorim në shtëpi dhe llojet e tjera të mbështetjes, mund ta bëjnë jetën e përditshme më të lehtë. Është gjithashtu e rëndësishme të krijohet qetësi rreth personit, pasi stresi shpesh i përkeqëson simptomat.

Sot ka ilaçe që mund të lehtësojnë simptomat, veçanërisht në fazat e hershme. Megjithatë, studimet mbi Alzheimerin kanë bërë përparime të mëdha vitet e fundit, kurse ilaçet që po ashtu mund të vonojnë përparimin e sëmundjes, janë në zhvillim e sipër.

© Svenskt Demenscentrum

Informacion shtesë dhe materiale informuese në gjuhën shqipe, mund të gjenden në faqen zyrtare të Svenskt Demenscentrum: www.demenscentrum.se/al

Svenskt Demenscentrum

Svenskt Demenscentrum, Sveavägen 155, 113 46 Stockholm, (08) 690 5800, info@demenscentrum.se

www.demenscentrum.se

Alzheimers sjukdom

FAKTABLAD FRÅN SVENSKT DEMENSCENTRUM

Den vanligaste demenssjukdomen

Alzheimers sjukdom orsakas av skador i hjärnan som gör det svårare att tänka, planera och kommunicera. Alzheimer är den vanligaste demenssjukdomen – eller kognitiva sjukdomen som man också säger – och står för runt två tredjedelar av samtliga fall.

Risken ökar med åren

I Sveriges beräknas närmare 100 000 personer vara drabbade av alzheimer. Sjukdomen är ovanlig före 65 år, därefter ökar risken att insjukna med stigande ålder. Hos personer som är 80 år eller äldre beräknas 20 procent ha utvecklat alzheimer.

Vad händer i hjärnan?

Vid Alzheimers sjukdom börjar proteinet *beta-amyloid* klumpa ihop sig och lagras mellan hjärnans nervceller. Inuti cellerna bildas *fibriller*, små garnnystan som förhindrar transporten av viktiga näringsämnen. Dessa sjukliga förändringar sprider sig och gradvis skadas en allt större del av hjärnan. Sjukdomsförloppet sträcker sig ofta över många år.

Sjukdomen kommer smygande

Alzheimer kan vara svår att upptäcka eftersom de första symtomen kommer smygande. Tidiga tecken brukar vara glömska och problem med att orientera sig, även i kända miljöer. Det blir svårare att lära sig nytt och saker som tidigare var okomplicerade blir besvärliga att planera och utföra. Även oro och nedstämdhet tillhör ofta sjukdomsbilden.

Tidiga tecken på alzheimer

- svårare att lära sig nya saker
- glömmet bort saker som nyligen hänt
- problem med att hitta ord

Symtomen blir fler och starkare

Alzheimer kan pågå i många år. Gradvis försämras allt fler funktioner, till exempel språk, tidsuppfattning och omdöme. Det blir även svårare att kommunicera. Hjälpen med påklädning, hygien och personlig vård blir så småningom nödvändig. Efterhand behövs även hjälp och stöd från samhällets vård och omsorg.

Tidig diagnos

Det är bra att få en tidig diagnos. Kontakta därför en läkare om du misstänker Alzheimers sjukdom. Sjukdomen går inte att fastställa genom ett enkelt prov. Diagnosen bygger istället på en rad olika tester och undersökningar, liksom intervjuer med anhöriga.

Bemötande och behandling

Att få en förklaring till symtomen ökar möjligheterna att planera för ett så bra och meningsfullt liv som möjligt. Hjälpmiddel och annat stöd kan på olika sätt underlätta vardagen. Det är också viktigt att försöka skapa lugn och ro runt personen – stress förstärker ofta symtomen.

I dag finns läkemedel som kan lindra symtomen, främst i ett tidigt skede. Men alzheimerforskningen har gjort stora framsteg på senare år och läkemedel som även kan fördröja sjukdomsförloppet är under utveckling.

2025 • Svenskt Demenscentrum ©

Fler faktablad på olika språk kan skrivas ut från Svenskt Demenscentrums webbplats:
www.demenscentrum.se/Faktablad

Svenskt Demenscentrum

Svenskt Demenscentrum, Sveavägen 155, 113 46 Stockholm, 08 - 690 58 00, info@demenscentrum.se

www.demenscentrum.se